

Costul producției

Combinarea factorilor de producție este un proces tehnico-economic de unire a acestora în vederea obținerii de bunuri economice, în condiții de eficiență maximă.

Combinarea factorilor de producție are două laturi: latura tehnică și latura economică.

Latura tehnică are în vedere unirea factorilor de producție specifici și complementaritatea acestora.

Latura economică vizează maximizarea profitului.

Combinarea factorilor de producție depinde de:

- **Natura activității** - tipul de activitate: agricultură, industrie, turism, transport, etc.
- **Nevoia de bunuri și servicii** - cererea pentru anumite bunuri;
- **Condițiile tehnice de producție** - rolul esențial în acest caz îl are progresul tehnic;
- **Abilitatea întreprinzătorului** - rolul determinant îl are aici capacitatea de a conduce o afacere.

Substituirea factorilor de producție constă în înlocuirea unei cantități dintr-un factor de producție printr-o cantitate dată dintr-un alt factor de producție, în condițiile în care producția nu se modifică sau crește.

Substituirea factorilor de producție se realizează în baza unor calcule de eficiență în care:

- **Productivitatea marginală** a unui factor de producție (W_{mgX}) reflectă sporul de producție (ΔQ) obținut prin creșterea cu o unitate a factorului respectiv (ΔX), ceilalți rămânând nemodificați.

$$W_{mgX} = \Delta Q / \Delta X$$

- **Rata marginală de substituie (Rms)** - reflectă numărul de unități din factorul Y care sunt înlocuite cu o unitate din factorul X, producția rămânând nemodificată.

$$Rms = - \Delta Y / \Delta X = W_{mgX} / W_{mgY}$$

Costul de producție reprezintă totalitatea cheltuielilor efectuate de un agent economic cu producerea și desfacerea unui bun economic sau serviciu.

Costul este expresia valorică a consumului de factori de producție efectuat de întreprinzător în fiecare ciclu de producție. Activitatea economică este eficientă atunci când costurile de producție sunt mai mici decât veniturile obținute din vânzarea producției.

Consumul de capital fix se exprimă numai **valoric**, prin **amortizare**.

Amortizarea se calculează conform formulei:

$$A = K_f / n$$

Consumul de **capital circulant** este pus în evidență atât fizic (kg, tone, metri) - prin consum specific sau tehnologic - cât și valoric (u.m.). Cheltuielile cu capitalul circulant (K_c) și amortizarea (A) formează cheltuielile materiale ale firmei (Cmat)

$$C_{mat} = K_c + A$$

Consumul factorului muncă este pus în evidență:

- **Fizic** - prin numărul de lucrători sau prin timpul lucrat;
- **Valoric** - prin plățile făcute pentru salarizarea angajaților;

- **Cheltuielile salariale** ale firmei includ salariile lucrătorilor direct productivi (salarii directe - Sd), ale personalului administrativ (salarii indirecte - Si), contribuțiile pentru ajutorul de șomaj și asigurările sociale (CAS).

Consumul factorului **pământ** este pus în evidență numai valoric, fie prin suma necesară cumpărării acestuia, fie prin sumele plătite pentru utilizare (arendă).

Costul este o parte componentă a prețului (P) de vânzare a produsului, permițând producătorului să-și recupereze cheltuielile suportate și să obțină un câștig.

Costurile globale reprezintă toate cheltuielile necesare obținerii unui volum dat al producției unui bun sau serviciu. Costul global (CT) cuprinde costul global fix (CF) și costul global variabil (CV).

$$CT = CF + CV$$

Costul global include cheltuielile cu producția și pe cele ocazionate de desfacerea produselor: $CT = C_p + C_d$, unde C_p = costul producerii unei anumite cantități de bunuri sau servicii, C_d = costul de desfacere care include cheltuielile cu reclama, ambalarea, sortarea, depozitarea, transportul.

Costul global fix (CF) cuprinde costurile care, pe termen scurt, nu se modifică în funcție de volumul producției: amortizarea capitalului fix, dobânzile, taxele, impozitele, salariile indirecte, chiria, întreținerea, iluminatul și încălzitul spațiilor de producție, asigurările, telefonul. *Aceste costuri sunt suportate de firmă, chiar dacă producția este zero.*

Costul global variabil (CV) cuprinde costurile care se modifică în funcție de volumul producției: cheltuieli cu materii prime, materiale auxiliare, energia și combustibilul pentru producție, apa tehnologică, salarii directe. Costurile variabile evoluează în același sens cu producția, dar nu strict proporțional.

Costurile medii (unitare) reprezintă cheltuielile pe unitate de produs sau serviciu.

Costurile medii (unitare) sunt: *fixe, variabile și totale.*

Costul fix mediu (CFM) reprezintă costul fix suportat de fiecare unitate de produs și se determină ca un raport între costul fix global (CF) și volumul producției (Q):

$$CFM = CF / Q$$

Pe termen scurt, CFM depinde numai de volumul producției, iar dacă producția crește, CFM scade, și invers.

Costul variabil mediu (CVM) reprezintă costul variabil suportat pentru fiecare unitate de produs și se determină raportând costul variabil global (CV) la volumul producției (Q). Mărimea și dinamica sa depinde atât de evoluția costului variabil, cât și a producției.

$$CVM = CV / Q$$

Costul total mediu (CTM) reprezintă costul total suportat de fiecare unitate de producție și se determină ca un raport între costul total global (CT) și producția obținută.

$$CTM = CT / Q$$

Pe termen scurt, evoluția sa depinde de dinamica CV și Q.

Costul marginal (Cmg) reprezintă sporul de cheltuieli totale determinat de creșterea producției cu o unitate și se determină ca un raport între variația costurilor totale (ΔCT) și variația producției (ΔQ).

$$Cmg = \Delta CT / \Delta Q$$

Pe termen scurt, Mărimea sa depinde doar de costul variabil global și mediu:

$$Cmg = \Delta CV / \Delta Q, \text{ întrucât } \Delta CF = 0$$

Cunoașterea nivelului și a evoluției costului marginal are o importanță deosebită în fundamentarea deciziilor producătorului privind stabilirea nivelului optim al producției, deci în vederea maximizării profitului.

Principalele căi de reducere a costurilor sunt:

1. reducerea cheltuielilor materiale pe unitate de produs, prin:
  - achiziționarea mijloacelor de producție la prețuri mai mici;
  - reducerea consumurilor specifice;
  - aprovizionarea ritmică cu materii prime de calitate;
  - recuperarea și valorificarea materialelor re folosibile;
  - perfecționarea tehnologiilor de fabricație;
  - modernizarea și îmbunătățirea utilizării mașinilor și a instalațiilor;
  - perfecționarea conducerii și a organizării producției.
2. creșterea productivității muncii, care determină:
  - reducerea costurilor salariale pe unitate de produs, în condițiile în care producția crește mai rapid ca salariile (indicele productivității mai mare ca indicele salariului, $I_w > I_s$);
  - reducerea costurilor materiale pe unitatea de produs.
3. diminuarea cheltuielilor administrative, de aprovizionare și desfacere.